

inštitut za razvijanje osebne kakovosti

Ljubljana, dunajska 51; tel./fax: 01/436 23 99, 436 24 32

RAZVIJANJE POZITIVNEGA SAMOVREDNOTENJA V ŠOLSKEM OKOLJU

**Preventivni program za delo z otroki in mladostniki
po metodi dr. Roberta Reasonerja**

KAZALO

1. Predstavitev Inštituta za razvijanje osebne kakovosti
2. Opis potreb, ki so privedle do oblikovanja programa
3. Opis programa
4. Pričakovani učinki izvajanja programa
5. Zabeleženi rezultati izvajanja programa v Sloveniji
6. Uvajanje programa v šolsko okolje
7. Izvajalci programa
8. Licenciranje šole
9. Analiza mladostnikovega samovrednotenja
10. Predgovor avtorja Roberta Reasonerja
11. Recenzija programa
12. Članki

Predstavitev Inštituta za razvijanje osebne kakovosti

V Sloveniji so problemi odvisnosti, samomorilnosti in nasilja vse bolj pereči.

Cilj naše dejavnosti je preprečevati nastanek odvisnosti z izgradnjo notranjih temeljev moči osebnosti, razvijanjem osebne odgovornosti, samozaupanja in samospoštovanja.

Smo član **MEDNARODNEGA ZDRUŽENJA ZA RAZVOJ ZAVESTI O OSEBNI VREDNOSTI** in njegov uradni predstavnik v Sloveniji od 10. junija 1998. Mednarodno združenje je bilo ustanovljeno na pobudo dr. Roberta W. Reasonerja leta 1990, v Oslu na Norveškem in se zavzema za osveščanje o pomenu razvijanja pozitivnega občutka lastne vrednosti na vseh področjih družbenega delovanja. Danes ima združenje preko 70 držav članic. V Sloveniji naša skupna prizadevanja združujemo v gibanju PLEROMA.

Reference

- 7 let dejavnosti izobraževanja
- 5 let v Katalogu stalnega strokovnega spopolnjevanja Zavoda RS za šolstvo
- preko 200 izvedenih seminarjev, preko 2500 zadovoljnih udeležencev
- sodelovanje z uveljavljenimi slovenskimi in mednarodnimi strokovnjaki
- udeležba na treh svetovnih konferencah Mednarodnega združenja za razvoj zavesti o osebni vrednosti
- organizatorji mednarodne konference z naslovom »POZITIVNO SAMOVREDNOTENJE KOT UČINKOVITA PREVENTIVA PRI DELU Z MLADOSTNIKI«, junij 2002, Brdo pri Kranju

Naših seminarjev se je doslej udeležilo več tisoč ljudi. Sodeč po njihovih izjavah, pridobljena znanja uspešno uporabljajo pri svojem delu in v zasebnem življenju.

Vabimo vas, da se jim pridružite!

Greta Bratovš
direktorica

Razvijanje pozitivnega samovrednotenja otrok in mladostnikov

Opis potreb, ki so privedle do oblikovanja programa

Številna odklonilna vedenja so posledica negativne samopodobe in pomanjkanja občutka lastne vrednosti:

- ⇒ naraščanje nasilja in odvisnosti med mladimi, kot posledica nezadovoljene potrebe po moči, nadzoru in občutku varnosti
- ⇒ naraščanje zlorabe drog in alkohola, kot posledica kompenziranja pomanjkanja občutka lastne vrednosti ter potrebe po moči in nadzoru
- ⇒ veliko število nesreč s smrtnim izidom, kot posledica divje in nestrpne vožnje
- ⇒ samomorilnost
- ⇒ naraščanje števila psihosomatskih obolenj
- ⇒ pomanjkanje občutka smisla in življenjske radosti

Stanje v Sloveniji

- smo med prvimi v Evropi po številu samomorov;
- alkoholizem je eden večjih družbenih problemov;
- število odvisnikov od drog in alkohola se veča;
- narašča število kriminalnih dejanj in nasilja med mladimi;
- narašča število nevroz, ki so posledica psihičnega stresa;
- izgubljam motiviranost, radoživost in ciljno naravnost;
- primanjkuje etičnosti in vrednostnega kriterija.

Navedena dejstva opozarjajo, da je potrebno vprašanju občutka človekove osebne vrednosti tudi pri nas posvetiti posebno pozornost.

Opis programa

Zdrav občutek lastne vrednosti ima odločilen vpliv za preprečevanje razraščanja odklonilnih vedenj pri mladostnikih. Predsednik Mednarodnega združenja za promocijo zavesti o osebni vrednosti dr. Robert W. Reasoner je s sodelavci zbral raziskave, ki so bile narejene na tem področju v ZDA in oblikoval program za spodbujanje pozitivnega samovrednotenja otrok in mladostnikov.

Program RAZVIJANJA POZITIVNEGA SAMOVREDNOTENJA je namenjen spodbujanju odgovornosti, samozavesti in sodelovanja otrok in mladostnikov. Temelji na predpostavki, da z izgradnjo osebne moči mladim omogočimo, da se bolj učinkovito soočajo z vsakodnevnimi izzivi, s katerimi se srečujejo v šoli in skupnosti. Poleg tega program pripomore k odgovornejšemu in produktivnejšemu življenju v odraslosti.

Program učiteljem zagotavlja tehnike in gradiva, s katerimi lahko otrokom pomagajo razvijati pozitiven odnos do samih sebe. Dokazano je, da delo po tem programu pozitivno vpliva na učence in dijake, prav tako pa tudi na splošno šolsko klimo. Šole, ki so program izvajale so bile nagrajene z zmanjšanjem števila izključitev, disciplinskih problemov in izstopov iz šole; povečala se je prisotnost pri pouku in dvignila raven motiviranosti učencev.

Metodologija dela

Program se osredotoča na razvijanje petih dejavnikov:

- ⇒ občutek varnosti
- ⇒ občutek identitete
- ⇒ občutek pripadnosti
- ⇒ občutek smiselnosti
- ⇒ občutek sposobnosti

in spodbuja:

- ⇒ spoznavanje sebe
- ⇒ povezovanje z drugimi
- ⇒ vključevanje v skupnost

Program vsebuje 300 strani didaktičnih gradiv, namenjenih sistematičnemu delu z otroki od 6 do 12 let oziroma mladostniki od 13 do 19 let, priročnik za mentorje, vprašalnik za samoevalvacijo in Analizo mladostnikovega samovrednotenja (AMS).

Delavnice vodi mentor tekom celega šolskega leta, 1-2 x tedensko, v skupnem trajanju najmanj 32 ur. Mentor izbere delovne liste glede na potrebe udeležencev. Z individualnim delom, delom v parih in skupinah, pomaga otrokom spoznavati sebe, izmenjevati izkušnje z vrstniki, odkrivati primerne načine uveljavljanja njihovih potreb in reševanja konfliktov ter razvijati učinkovite načine komunikacije z vrstniki in odraslimi. Pred začetkom udeleženci izpolnijo Analizo samovrednotenja, ki pokaže, katerim področjem je potrebno nameniti posebno pozornost; ob koncu pa z Analizo samovrednotenja ugotovijo svoj napredek.

Program je možno izvajati individualno ali v skupini, v okviru razrednih ur, izbirnih vsebin, sistematičnega vodenja suplenc, interesnih dejavnosti ali svetovalnega dela.

Prednosti programa

- ⇒ Po 4-letem izvajanju v Kaliforniji (ZDA) je program dokazal učinkovitost pri omejevanju nekaterih perečih problemov, kot so nasilje, osip, učni neuspeh in zasvojenost. Program je preveden in se izvaja v številnih državah po svetu (Finska, Kanada, Izrael, Avstralija,...)
- ⇒ Program je oblikovan sistematično in vključuje delo z otroki in mladostniki, pa tudi delo s starši, učitelji in vzgojitelji.
- ⇒ Program vsebuje izdelano metodo evalvacije (analiza AMS), s katero je mogoče spremljati in meriti rezultate izvajanja.

Evidentirani učinki po 4 letih izvajanja programa v ZDA

- ⇒ število izostankov se je zmanjšalo iz povprečno **16** na **1** izostanek na semester
- ⇒ sodelovanje učencev v šolskih dejavnostih se je povečalo iz **25%** na **75%**
- ⇒ odstotek učencev, ki so končali šolo se je dvignil iz **50%** na **82%**
- ⇒ učenci so imeli manj socialnih in disciplinskih težav ter so bili bolj motivirani za učenje,
- ⇒ učitelji so pozitivneje ocenjevali svoje odnose s sodelavci in z učenci,
- ⇒ izražali več zaupanja vodstvu šole in pokazali več pripravljenosti za sodelovanje,
- ⇒ čutili so se sposobnejši ter bili bolj zadovoljni s svojo kariero.

Pričakovani učinki izvajanja programa

Sistematično delo po programu RAZVIJANJE POZITIVNEGA SAMOVREDNOTENJA OTROK IN MLADOSTNIKOV lahko dolgoročno prispeva k reševanju socialne problematike s krepitvijo osebne odgovornosti, strpnosti in sodelovanja, povečanjem motivacije, zmanjšanjem nasilja, alkoholizma in drugih problemov odvisnosti pri mladini in odraslih. Rezultati se odražajo tudi na področju zmanjševanja brezposelnosti, psihofizičnega zdravja ljudi ter povečanju učinkovitosti in osebnega zadovoljstva posameznika.

Predvideni učinki izvajanja programa v šoli (po dr. Reasonerju)

1. Ob koncu prvega leta izvajanja programa bodo učitelji zaznali opazno zmanjšanje odklonilnih oblik vedenja.
2. Po enem letu izvajanja programa bo 90% mentorjev poročalo o pozitivnih učinkih in koristnosti programa.
3. Ob koncu drugega leta izvajanja programa se bo zmanjšalo število rizičnih učencev za 30%.
4. Po koncu prvega leta izvajanja programa bo Analiza mladostnikovega samovrednotenja pokazala vsaj 25% izboljšanje socialnih spretnosti, medsebojnega razumevanja in sposobnosti prilagajanja.
5. Po koncu prvega leta izvajanja programa bo minimalno 50% učiteljev uporabljalo gradiva iz programa Razvijanje pozitivnega samovrednotenja.
6. Po 2,5 letih izvajanja programa pričakujemo dodatno zmanjšanje števila zaznanih rizičnih učencev za nadaljnjih 20%.
7. Polega tega bo po 2 letih znatno upadlo število mladostnikov, ki zlorabljajo drogo ali alkohol, so udeleženi pri nasilnih dejanjih ali se nezaščiteni spuščajo v spolne odnose.

Zabeleženi rezultati izvajanja programa v slovenskih šolah

(povzeto po pisnih poročilih mentorjev)

⇒ povečala se je motivacija za učenje, za medsebojno pomoč in za vključenost v program	84%
⇒ povečala se je pripravljenost učencev in dijakov za sodelovanje	74%
⇒ izboljšali so se medsebojni odnosi in povezanost v razredu	68%
⇒ izboljšalo se je vedenje, zmanjšale so se disciplinske težave	47%
⇒ povečala se je odgovornost otrok za doseganje lastnih ciljev, upoštevanje pravil, organizacijo učnega časa in koristno izrabo prostega časa	37%
⇒ izboljšale so se spretnosti komunikacije	37%
⇒ v programu so sodelovali starši	37%
⇒ izboljšali so se odnosi med učenci in učitelji	31%
⇒ povečal se je občutek pripadnosti skupini	26%
⇒ izboljšal se je učni uspeh	21%
⇒ zmanjšalo se je število izostankov od pouka	16%

Izjave nekaterih izvajalcev

»Oddelek, kjer sta bila klima in učni uspeh neprimerno slabša od drugih razredov, je postal enak, na določenih področjih pa celo boljši od ostalih. Učitelji presenečeno ugotavljajo, da so učenci disciplinirani, odgovorni; v oddelku se čuti pozitivno vzdušje, razumevanje in medsebojna podpora. Učenci se držijo dogovorov in upoštevajo pravila. Pozitivni rezultati so se odrazili tudi pri učnem uspehu.«
Živilska šola Maribor

»Otroci so program dobro sprejeli; tudi starši ga podpirajo. Nekateri od otrok so bili na začetku nezaupljivi, saj je bil pristop za njih nekaj novega. Kasneje pa so postali bolj aktivni in kreativni.«
Živilska šola Maribor

»Šola je odstopila redno uro pouka, da smo lahko izvajali program. Učenci so to smatrali za nagrado.«
OŠ Janka Kersnika Brdo, Lukovica

»Primerjava oddelka z ostalimi oddelki na šoli, po mnenju učiteljev, kaže na sprejemljivo vedenje, visoko stopnjo motiviranosti, sodelovanja ter kar zavirljiv učni uspeh. Učenci so šesti razred zaključili zelo uspešno. Učni uspeh, se je v primerjavi s petim, izboljšal.«
OŠ Dobrova

»Otroci so lažje izražali svoja čustva in mnenja. Ob koncu šolskega leta sem udeleženke nagradila s knjigo Ti si zvezda tvojega življenja in obiskom slaščičarne.«
OŠ Dobrova

»Udeleženci (odvisniki) so se zblížali s terapevti, mnogi so se identificirali z njimi, kar je pozitivno, odnosi so postali bolj odprti, izrazili so, da se počutijo varne in da so dobili veliko željo po izboljšanju kakovosti svojega življenja.«
Zdravstveni dom Velenje

»Sprva fantje programa niso vzeli resno, nato pa so prosili za dodatne ure. Rezultati so pokazali zmanjšanje izostankov od pouka, izboljšanje medsebojnih odnosov, učnega uspeha in vedenja.«
Srednja gradbena, geodetska in ekonomska šola Ljubljana, Poklicna šola

»Učenci so bili pozorni na vedenje drugih, dosegali so rezultate, ki so se jim prej zdeli nedosegljivi; prišli so do spoznanja, da so tisti, ki se obnašajo drugače in s svojim vedenjem ne škodujejo sebi in okolici, ravno tako v redu.«

OŠ Simon Jenko, Podružnica Center, Kranj

Mentorica je v skupini uporabila Diagnostični seznam. Rezultati so pokazali, da so otrokom vsebine blizu in so jih spodbudile h kritičnemu in zrelemu razmišljanju. O temah so se pogovarjali tudi izven svojih srečanj.
OŠ Koseze, Ljubljana

Uvajanje programa

Inštitut za razvijanje osebne kakovosti (Inštitut R.O.K.) je kot član in predstavnik Mednarodnega združenja za razvoj zavesti o osebni vrednosti in na podlagi izraženega zanimanja za program dr. Roberta Reasonerja RAZVIJANJE POZITIVNEGA SAMOVREDNOTENJA OTROK IN MLADOSTNIKOV (RPSM) pridobil pravico do prenosa navedenega programa v slovenski prostor.

Inštitut R.O.K. je tako odgovoren za uvajanje in spremljanje izvajanja programa in njegovih učinkov ter koordiniranje vseh aktivnosti, ki so kakorkoli povezane s tem programom. Inštitut je nevladna in neprofitna organizacija; finančno je odvisen od prispevkov sponzorjev, dotacij ministrstev in vladnih organizacij ter od kotizacij udeležencev.

Da bi Inštitut lahko sledil izvajanju programa v Sloveniji in po svojih zmožnostih prispeval k čim večjemu učinku programa, kar je tudi njegova obveza do vseh, ki program podpirajo, je potrebno, da se natančno določijo tako splošni pogoji, kot obveznosti in pravice Inštituta R.O.K. in izvajalcev programa.

Cilji programa

Cilj programa Razvijanje pozitivnega samovrednotenja otrok in mladostnikov je zmanjšati nasilje, depresivnost, zlorabo drog in alkohola, izboljšati medsebojne odnose, motivacijo in učni uspeh, okrečiti strpnost, pripadnost in sodelovanje.

Namen usposabljanja za delo po programu je seznaniti strokovne delavce (učitelje, vzgojitelje, svetovalne delavce) in starše, z vlogo in pomenom občutka lastne vrednosti in pozitivnega samovrednotenja pri vzgajanju samozavestnih, odločnih in odgovornih posameznikov, poleg tega pa zagotoviti gradiva za sistematično razvijanje pozitivnega samovrednotenja.

Ciljne skupine

- ⇒ otroci od 6 do 12 let
- ⇒ mladostniki od 13 do 19 let
- ⇒ strokovni delavci v vzgoji in izobraževanju
- ⇒ socialni in zdravstveni delavci
- ⇒ starši

Izvajalci programa

1. Dr. Robert Reasoner, avtor programa, predsednik Mednarodnega združenja za razvoj zavesti o osebni vrednosti.
2. Inštitut R.O.K. imetnik in nosilec avtorskih pravic, pooblaščen izvajalec programa v Sloveniji.
3. Ustanove, ki so po 2-letni vključenosti v projekt, pridobile certifikat.
4. Licencirani inštruktorji-svetovalci programa.
5. Licencirani inštruktorji, ki so pooblaščen za izvajanje programa s ciljno skupino staršev in sodelavcev v svoji ustanovi.
6. Licencirani mentorji programa RPSM, ki so pooblaščen za izvajanje programa s ciljno skupino otrok od 6 do 12 let in mladostnikov od 13 do 19 let.

Viri, na katerih temelji izvajanje programa

1. Gradivo iz programa posveta OBČUTEK LASTNE VREDNOSTI KOT NAČIN PREPREČEVANJA NESOCIALNIH OBLIK VEDENJA
2. Priročnik za mentorja in vsebovane samoevalvacijske analize
3. Vprašalnik Ocena občutka lastne vrednosti posameznika
4. Vprašalnik Ocena občutka lastne vrednosti v kolektivu
5. Didaktično gradivo za delo z otroki od 6 do 12 let
6. Didaktično gradivo za delo z mladostniki od 13 do 19 let
7. Analiza mladostnikovega samovrednotenja (AMS)
8. Obrazec poročila o izvedbi programa
9. Obrazec individualnega poročila
10. Obrazec za določanje ravni OLV z opazovanjem
11. Analiza BASE
12. Certifikat
13. Navodila za delo mentorjev
14. Navodila za delo inštruktorjev
15. Pravilnik o usposabljanju

Licenciranje šole

Da bi dosegli čimboljše učinke programa RAZVIJANJE POZITIVNEGA SAMOVREDNOTENJA OTROK IN MLADOSTNIKOV tudi v slovenskih šolah, je potrebno zagotoviti okolje, ki bo nudilo spodbudo in podporo. S tem namenom smo v sodelovanju z dr. Robertom Reasonerjem pripravili 2-letni projekt, v katerega se lahko vključijo osnovne in srednje šole, dijaški domovi in druge vzgojno-varstvene ustanove. V okviru projekta se vsi zaposleni udeležijo 16-urnega posveta, najmanj 1/3 strokovnih delavcev se usposobi za mentorje, v ustanovi se usposobi vsaj en inštruktor, ki je pooblaščen za delo s starši in z učiteljskim zborom. Ob zaključku projekta vključeni zavodi pridobijo certifikat.

Kritetiji za licenciranje šole

1. Vsi zaposleni so se udeležili posveta, OBČUTEK LASTNE VREDNOSTI KOT NAČIN PREPREČEVANJA NESOCIALNIH OBLIK VEDENJA.
2. Minimalno 1/3 zaposlenih strokovnih delavcev se je usposobilo za mentorje programa RAZVIJANJE POZITIVNEGA SAMOVREDNOTENJA OTROK IN MLADOSTNIKOV.
3. Ustanova ima usposobljenega vsaj enega inštruktorja programa.
4. Usposobljeni izvajalci vsaj 2 leti aktivno izvajajo program s ciljnim skupinami v svoji ustanovi.
5. Delo na osebostnem razvoju zaposlenih se odraža v OCENI OBČUTKA LASTNE VREDNOSTI V KOLEKTIVU, ki je nad povprečjem (po metodologiji Roberta Reasonerja).

Analiza mladostnikovega samovrednotenja

Analizo mladostnikovega samovrednotenja sta, kot raziskovalni projekt za Center samovrednotenja, razvila Robert W. Reasoner in R. Gilberts.

Analiza mladostnikovega samovrednotenja (AMS) se uporablja od četrtega razreda osnovne šole do četrtega letnika srednje šole, namenjena pa je merjenju samovrednotenja učencev in dijakov na področju učenja. Pred reševanjem dobijo navodilo, naj označijo trditve na seznamu glede na to, kakšni se sami sebi zdijo v šoli. Rezultati AMS so uporabni za šolsko okolje, saj seznam trditev vsebuje samo tiste vidike samovrednotenja, ki so povezani s šolo.

Uporaba AMS

Namen AMS je:

- ⇒ ugotavljanje ravni samovrednotenja na področju učenja
- ⇒ prepoznavanje šibkih in močnih točk v posameznih podskupinah samovrednotenja na področju učenja
- ⇒ predpisovanje dejavnosti za razvijanje pozitivnega samovrednotenja na področju čustvene in motivacijske rasti
- ⇒ razvrščanje učencev in dijakov v skupine glede na posameznikove potrebe po razvijanju občutka lastne vrednosti
- ⇒ ocenjevanje šolskih programov, ki so namenjeni izboljšanju medsebojnih odnosov in pozitivnega samovrednotenja učencev in dijakov
- ⇒ prepoznavanje rizičnih posameznikov, ki imajo nizek občutek lastne vrednosti na področju učenja
- ⇒ spodbujanje razgovora staršev in učiteljev o motivacijskih vidikih samopodobe učencev in dijakov.

Značilnosti

AMS je sestavljen iz petdesetih trditev, za reševanje pa je potrebno 1/2 ure. Petdeset trditev se deli na pet podskupin (dejavnikov), v vsaki od njih pa je deset trditev.

AMS meri pet podskupin, ki predstavljajo temeljne dejavnike samovrednotenja:

- občutek varnosti
- občutek identitete
- občutek pripadnosti
- občutek smiselnosti
- občutek sposobnosti

Podskupina VARNOST

meri raven tesnobe, strahov ter skrbi, ravno tako pa tudi sposobnost otrok in mladostnikov, da prenesejo vsakdanji stres v šoli.

Podskupina IDENTITETA

pokaže mnenje učencev in dijakov o svojih močnih in šibkih točkah ter o odnosih učitelj-učenec.

Podskupina PRIPADNOST

meri občutek pripadnosti socialnim skupinam, to je količino in kakovost prijateljstev in podpore okolja.

Podskupina SMISELNOST

preverja občutek usmerjenosti in lastnih pričakovanj glede uspeha pri učenju.

Podskupina SPOSOBNOST

razkriva otrokov občutek notranjega nadzora nad dogajanjem v šoli.

SKUPNI SEŠTEVEK

združi vrednosti podskupin v enoten seštevek samorednotenja mladostnika na področju učenja.

V teoriji bodo učenci in dijaki s pozitivnim samovrednotenjem na področju učenja imeli močan občutek varnosti in identitete, prisoten pa bo tudi občutek pripadnosti, smisla in sposobnosti.

Predgovor avtorja programa, dr. Roberta Reasonerja

Druga izdaja programa RAZVIJANJE POZITIVNEGA SAMOVREDNOTENJA MLADOSTNIKOV (*Building Self-esteem*) je plod 20-letnega razvoja in testiranja, ki so ga začeli najprej izvajati v Kaliforniji, v Walnut Creeku, v Mt. Diablo Unified School District (Združeno šolsko okrožje). Leta 1971 je osebje Bancroft šole v dogovoru z dr. Stanley R. Coopersmithom in predsednikom oddelka za psihologijo na Univerzi Kalifornije v Davisu z velikim trudom poskušalo razviti program, namenjen izboljšanju samopodobe dijakov in razvijanju notranje motivacije, ne da bi pri tem žrtvovali raven šolskih zahtev. Doktor Coopersmith je sicer znan po svoji raziskavi o samospoštovanju in razvoju Coopersmithovega Self-esteem Inventory (CSEI) in Behavioral Academic Self-Esteem Profile (BASE - vedenjski akademski obris samovrednotenja), ki ga še vedno priznavamo za standardni analizo stopnje samovrednotenja.

Trud šole je vzpodbudila študija o prednostnih predmetih poučevanja, ki jo je izvajalo več kot 250 šol, 5000 staršev in osebja. Le-ti so poročali, da smatrajo samovrednotenje za enako pomemben cilj poučevanja, kot je branje (Reasoner, 1973). Dve leti se je osebje sestajalo dvakrat tedensko z dr. Coopersmithom, da bi raziskalo koncepte in poučevane strategije, ki bi učinkovito vplivale na večjo motivacijo in pozitivno doživljanje samega sebe. Ko je program nastajal, se je letno več kot 200 obiskovalcev iz vse Kalifornije začelo zanimati zanj zaradi: visoke stopnje motiviranosti dijakov, povečane odgovornosti, velikega zanimanja za učenje, odsotnosti večjih disciplinskih problemov v primerjavi z drugimi šolami in zaradi izboljšanja dosežkov dijakov. Šola je postala demonstracijsko središče za program California Early Childhood Education - ECE- (Izobraževanje v zgodnjem otroštvu) in Center for the Study of Evaluation (centra za raziskovanje evalvacij) na Kalifornijski Univerzi v Los Angelesu.

V raziskavi izvedeni med 350-imi obiskovalci šole je 90 odstotkov ljudi poročalo, da so dijaki delovali očitno drugače kot dijaki drugih šol, ki so jih poznali. Najbolj pogosta pripomba je bila ta, da so otroci in osebje izgledali bolj srečni, bolj sproščeni, bolj zaupljivi, bolj odločni v svojem ravnanju in bolj odprti do samih sebe. Nadalje, da so delovali bolj samostojno, kot dijaki iz večine drugih šol. Pričevanja so tudi nakazovala, da se je raven umskega delovanja dijakov, ki so ga izmerili z inteligenčnimi testi, znatno povečala. Kasnejše raziskave so pokazale, da so dijaki, ki so bili vključeni v ta program, dosegli odlične učne uspehe, bili so visoko motivirani in so imeli povečane sposobnosti vodenja. Redkeje so bili udeleženi pri izgredih motečega vedenja ter so si znali postavljati pomembne življenjske cilje. Nihče od dijakov ni bil vpleten v zlorabo drog ali alkohola in učitelji so poročali, da so se razlikovali od dijakov drugih šol v glavnem zaradi svoje nadpovprečne motiviranosti (Reasoner, 1983).

Najučinkovitejše aktivnosti in procese so leta 1976 zbrali in opisali v priročniku, izdelanem s pomočjo podpornega sklada komisije za zlorabo mamil (Santa Clara County Drug Abuse Commission). Nato so izobrazili učitelje iz Los Altos School District (šolsko okrožje v Los Altosu) in gradiva uporabili na vseh štirih razrednih stopnjah v vsem okrožju. Zaradi nadaljnje uspešnosti in učinkovitosti programa je tiskarna Consulting Psychologists Press ponudila izdajo programa. Tako je nastal natis programa *Razvijanje pozitivnega samovrednotenja, od vrtca do osmega razreda*.

Program so od izida, leta 1982 uporabljali po vseh Združenih državah z dokumentiranim uspehom. Triletni projekt, ki so ga spremljali od leta 1983 do konca 1985, da bi potrdili učinkovitost programa, je podprl sklad Lucile Packard. Študija je vključila tri poskusne šole in tri kontrolne šole v treh različnih šolskih okrožjih. Izidi študije so pokazali, da se dijaki, ki so uporabili programsko gradivo, v primerjavi z dijaki v kontrolnih šolah, niso le bolje počutili, ampak so imeli manj socialnih problemov, bili so bolj motivirani v razredu, z drugimi učenci so pogosteje sodelovali in imeli so manj disciplinskih težav. Preko 90 odstotkov učiteljev je poročalo, da je imel program pomemben vpliv na splošno šolsko ozračje in vedenje dijakov (Reasoner & Gilbert, 1988).

Poleg ocene učinkovitosti programa, ki so jo posredovali številni učitelji in ravnatelji, so njegovo uspešnost za razvijanje občutka lastne vrednosti in za obnovo osebnega delovanja, potrdile tudi psihiatrične agencije in centri za rehabilitacijo odvisnosti od mamil. Shematičen okvir, na katerem je zasnovan program, so potrdili in uporabili tudi za osnovo drugih programov (Borba, 1989; Little, 1988). Po osmih letih uspešne uporabe so sklenili, da bodo pripravili primerjalni program za stopnjo od šest do dvanajst let, ki bo osnovan na istih zamislih. Razvijanje pozitivnega samovrednotenja v srednjih šolah (*Building Self-esteem in the Secondary Schools*) je plod te odločitve.

Program je izdelek predanega sodelovanja avtorjev, da bi pripravili praktičen, prilagodljiv niz gradiv za razrednega učitelja na srednji šoli ali gimnaziji. Zelo zaupamo temu postopku, saj smo zbrali potrditve v preteklosti. Vemo, da program deluje! Verjamemo, da bodo ideje in dejavnosti, ki so pripravljene posebej za ta program, olajšale njegovo izvajanje vsakemu razrednemu učitelju. Upamo, da bo program koristen pripomoček vsem, ki želijo razvijati občutek lastne vrednosti in samospoštovanja pri mladih ljudeh.

O avtorju

Dr. Robert W. Reasoner je svetovno uveljavljen strokovnjak, ki že vrsto let raziskuje vprašanje vpliva in pomena občutka lastne vrednosti na osebno in družbeno učinkovitost posameznika. Je ustanovitelj in predsednik Mednarodnega združenja za razvoj zavesti o pomenu občutka lastne vrednosti. O svojih ugotovitvah predava izobraževalnim in svetovalnim delavcem, pedagogom, psihologom in managerjem po svetu.